

ASPECTE LACUNARE PRIVIND CALIFICAREA REȘEDINȚEI OBIȘNUITE A PERSOANELOR JURIDICE ÎN SISTEMUL DE DREPT CONFLICTUAL AL REPUBLICII MOLDOVA

LACUNARY ASPECTS REGARDING THE QUALIFICATION OF THE USUAL RESIDENCE OF LEGAL PERSONS IN THE CONFLICT LAW SYSTEM OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Igor ȘEREMET, ORCID: 0000-0002-9005-5974
Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 341.9:347.962(478)

e-mail: seremet.igor1981@gmail.com

La 15.11.2018, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr.133 privind modernizarea Codului civil și modificarea unor acte legislative în scopul transunerii multiplelor reglementări ale UE [1], printre care se regăsește Regulamentul (CE) nr.593/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 iunie 2008 privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale (*Roma I*) [2] și, respectiv, Regulamentul (CE) nr.864/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 iulie 2007 privind legea aplicabilă obligațiilor necontractuale (*Roma II*) [3], care privesc, nemijlocit, inclusiv Cartea V din Codul civil al Republicii Moldova nr.1107/2002 – *Dreptul internațional privat* [4].

Aceste modificări complexe cuprind și introducerea punctului de legătură „reședința obișnuită”, care privește nu doar persoanele fizice (inclusiv cele care desfășoară activitate profesională) dar, în special, și persoanele juridice, provocând astfel multiple probleme din lipsa regulilor exprese la interpretarea de la caz la caz a reședinței obișnuite.

După doctrinarul Valeriu Babără, „Indicarea legii competente de către norma conflictuală se face pe baza «legăturii» existente între un raport juridic și un sistem de drept. Elementele prin care se stabilește legătura dintre un raport juridic cu element de extraneitate și o lege (sistem de drept) se numesc puncte sau elemente de legătură. Cu alte cuvinte, punctul de legătură reprezintă legătura concretă dintre elementele de structură ale normelor conflictuale (conținutul și legătura)” [5, p.45].

Astfel, reședința obișnuită a persoanei juridice, conform sistemului de drept conflictual al Republicii Moldova, reprezintă punct de legătură pentru următoarele principale norme conflictuale:

- în materia Obligațiilor Contractuale cu privire la:
 - ✓ regulile generale privind determinarea legilor aplicabile condițiilor de fond ale contractelor civile, în absența alegerii convenite de părți – art.2618 Cod civil al RM;
 - ✓ contractele de transport – art.2619 Cod civil al RM;
 - ✓ contractele de asigurare – art.2621 Cod civil al RM;
 - ✓ regulile generale privind determinarea legilor aplicabile condițiilor de validi-

tate de formă ale contractelor civile – art.2624 Cod civil al RM;

- în materia Obligațiilor Necontractuale cu privire la:
 - ✓ *regula generală privind determinarea legii aplicabile faptei ilicite – art.2633 Cod civil al RM;*
 - ✓ *determinarea legii aplicabile răspunderii pentru produse defectuoase – art.2634 Cod civil al RM;*
 - ✓ *determinarea legii aplicabile îmbogățirii nejustificate – art.2639 Cod civil al RM;*
 - ✓ *determinarea legii aplicabile gestiunii de afaceri – art.2640 Cod civil al RM;*
 - ✓ *determinarea legii aplicabile răspunderii precontractuale – art.2641 Cod civil al RM.*

Respectiv, prin introducerea în dreptul Republicii Moldova a noțiunii de „reședință obișnuită a persoanei juridice”, autorii modernizării Codului civil au provocat eventuale conflicte de calificări privind determinarea sistemului de drept aplicabil interpretării semnificației reședinței obișnuite ca punct de legătură, în măsura în care au omis stabilirea unor reglementări exprese privind calificarea legală.

Omisiunile subînțelese sunt cele expres prevăzute în actele comunitare menționate mai sus, și anume:

➤ Regulamentul Roma I, în sensul căruia, potrivit art.19, sunt prevăzute reglementări privind calificarea „reședinței obișnuite”, după cum urmează:

„(1) În înțelesul prezentului regulament, reședința obișnuită a societăților și a altor organisme, constituite sau nu ca persoane juridice, este situată la sediul administrației lor centrale.

Reședința obișnuită a unei persoane fizice acționând în exercitarea activității sale profesionale este locul unde această persoană își are sediul principal de activitate.

(2) În cazul în care contractul este încheiat în cadrul activității unei sucursale, a unei agenții sau a oricărei alte unități, sau în cazul în care, conform contractului, executarea acestuia incumbă unei astfel de sucursale, agenții sau unități, locul unde se află sucursala, agenția sau oricare altă unitate este considerat reședința obișnuită.

(3) În scopul determinării locului unde se află reședința obișnuită, momentul relevant îl constituie data încheierii contractului.”.

➤ Regulamentul Roma II, în sensul căruia, potrivit art.23, sunt prevăzute reglementări privind calificarea „reședinței obișnuite”, după cum urmează:

„(1) În înțelesul prezentului regulament, reședința obișnuită a societăților comerciale sau a altor organisme, constituite sau nu ca persoane juridice, se stabilește la sediul lor administrativ central.

În cazul în care faptul cauzator de prejudicii sau prejudiciul însuși are loc în cadrul activității unei sucursale, agenții sau a oricărei alte unități, locul unde se află sucursala, agenția sau unitatea în cauză este considerat locul reședinței obișnuite.

(2) În sensul prezentului regulament, reședința obișnuită a unei persoane fizice pentru activitatea sa în timpul programului de lucru este locul principal unde aceasta își desfășoară activitatea profesională”.

Sub aspect comparativ, prezintă interes alin.(4) și (5) art.2570 Cod civil al României [6], potrivit căruia, întru evitarea conflictelor de calificări, sunt prevăzute reguli de calificare legală, și anume:

- „reședința obișnuită” a persoanei juridice este statul în care aceasta își are stabilimentul principal.

- „stabilimentul principal” al unei persoane juridice este locul unde aceasta și-a stabilit administrația centrală.

Concluzii:

1. În majoritatea statelor europene (Italia, Germania, România etc.), reședința obișnuită a persoanelor juridice coincide cu sediul social, care, la rândul său, constituie punct de legătură pentru statutul organic al persoanei juridice.

2. Calificarea legală a reședinței obișnuite a persoanei juridice poate condiționa și modificarea criteriului de determinare a naționalității persoanei juridice din cel al încorporării în cel al sediului social.

3. Modernizarea din 2019 a Codului civil al Republicii Moldova, în special, al Cărții a V-a: *Drept internațional privat*, pe lângă crearea multiplelor lacune, a mai provocat și problema eventualelor conflicte de calificări privind semnificația reședinței obișnuite a persoanei juridice, în măsura în care, prin introducerea unui nou punct de legătură, s-a omis formularea unor reglementări exprese privind semnificația acestuia.

Referințe:

1. Publicată în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr.467-479, art.784 din 14.12.2018 (în vigoare din 14.01.2019, cu unele excepții).
2. Publicat în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, L 177 din 4 iulie 2008.
3. Publicat în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, L 199 din 31 iulie 2007.
4. Publicat în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr.82-86, art.661 din 22.06.2002. Republicat: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr.66-75, art.132 din 01.03.2019.
5. BABĂRĂ, V. *Drept internațional privat: Curs universitar*. Ediția a VI-a. Chișinău: Bons Offices, 2020. 416 p. ISBN 978-9975-87-566-0.
6. Adoptat prin Legea nr.287/2009, publicată în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 511 din 24 iulie 2009, care a fost modificată prin Legea nr.71/2011 și rectificată în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 427 din 17 iunie 2011 și în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 489 din 8 iulie 2011.